

De tyske Rigsdagsvalg i Nordslesvig 1871—1912.

Af Nikolaj Andersen.

Ved det sidste tyske Rigsdagsvalg den 12. Januar 1912 blev Afstemningen i Nordslesvig en opmuntrende Sejr for Landsdelens danske Befolkning: i Sammenligning med Rigsdagsvalget for fem Aar siden havde det danske Stemmetal en Tilvækst af over 1800, medens Tyskerne tilsammen kun havde en Fremgang af 555 og Socialisterne af 465 Stemmer; og dertil kommer, at Tvangsfortyckningens nidkæreste Apostel, Dr. Hain, som Kandidat i første Valgkreds fik 178 Stemmer færre end i 1907.

Til en rigtig Bedømmelse af Forholdene vil det imidlertid være formaalstjenligt ikke blot at drage en Sammenligning mellem Stemmetallene ved de to sidste Rigsdagsvalg, men tillige og navnlig at betragte Stillingen paa Grundlag af de ved samtlige foregaaende Rigsdagsvalg i Nordslesvig afgivne Stemmer; og da der, saa vidt vides, ikke foreligger nogen senere samlet Oversigt over de paagældende Tal end den, der findes i »Haandbog i det nordslesvigske Spørgsmaals Historie« og kun gaar til 1898, skal der her i

al Korthed gives en Fremstilling af Resultaterne ved sauntlige tyske Rigsdagsvalg i Nordslesvig siden 1871.

Fremstillingen vil dele sig i to naturlige Hoved-afsnit, idet der først vil blive hidsat en Række *absolute Tal*, nemlig Antallene af de virkelig afgivne danske, tyske og socialistiske Stemmer i mindre og større Distrikter, og der derpaa vil følge en Del *relative Tal*, d. v. s. Antallene af de danske, tyske og til Dels socialistiske Stemmer i Hundrededels-Forhold til Summen af de paagældende afgivne Stemmer, ligeledes indenfor enkelte og samlede Omraader.

De vedføjede Diagrammer vil forhaabentlig delvis kunne bøde paa Savnet af mange og lange Kommentarer.

A. Absolute Tal.

I. De danske Stemmer.

a. Byerne.

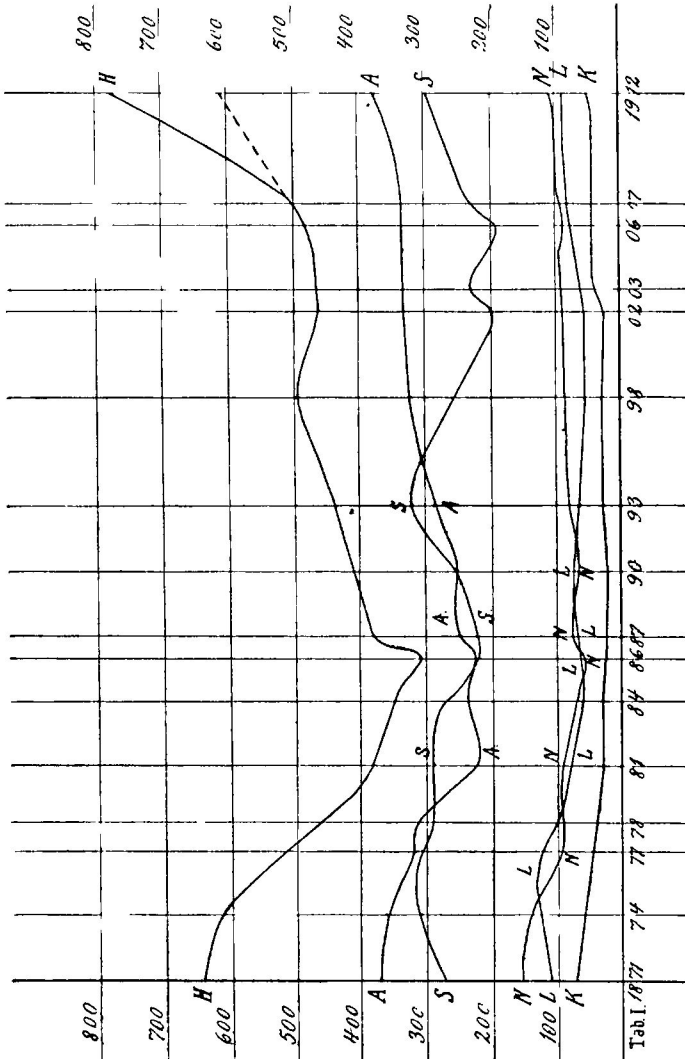
1. Købstæderne.

Først hidsættes Antallene af de i de nordslesvigske Købstæder Haderslev, Sønderborg, Aabenraa, Flensborg og Tønder siden 1871 afgivne danske Stemmer. For Tønders Vedkommende mangler dog enkelte Tal.

Aar	Haders- lev	Sønder- borg	Aaben- raa	Flens- borg	Tøn- der
1871	638	270	370	1578	—
1874	612	310	364	1400	—
1877	510	308	311	1233	—
1878	469	292	320	1494	—
1881	378	290	226	1328	—
1884	345	274	234	1628	—
1886	309	216	225	1024	—

Tabel I.

De danske Stemmetal i de enkelte Købstæder og Flækker.

H - Haderslev,
 S - Sønderborg,
 A - Aabenraa,

K - Kristiansfelt,
 N - Nordborg,
 L - Løgumkloster

Aar	Haders- lev	Sønder- borg	Aaben- raa	Flens- borg	Tøn- der
1887	379	225	250	797	—
1890	408	250	249	590	19
1893	434	320	292	471	21
1898	497	259	318	485	—
1902	462	198	—	—	—
1903	465	230	333	442	28
1906	488	191	—	—	—
1907	501	232	333	422	41
1912	777	296	374	456	80

I Haderslev By er der siden 1907 blevet indlemmet et Par Forstæder, som tidligere regnedes til Landdistrikterne; relativt er altsaa Tallet 777 i Aaret 1912 for højt, men hvor meget, fremgaar ikke af de officielle Valgresultater. I Aaret 1907 blev der indenfor det Omraade, der nu svarer til Haderslev Købstad, afgivet 665 danske Stemmer. — I Flensborg By er siden 1907 to Valgdistrikter bleven indlemmede, hvor der ved forrige Rigsdagsvalg afgaves tilsammen 9 danske Stemmer.

2. Fl æ k k e r n e.

Baade ublandede og fuldstændige officielle Tal haves fra Flækkerne Kristiansfelt, Nordborg, Augustenborg, Løgumkloster og Højer.

Aar	Kristi- ansfelt	Nord- borg	Augu- stenborg	Løgum- kloster	Højer
1871	68	150	9	111	—
1874	58	145	8	128	—
1877	48	93	5	125	—
1878	40	92	8	103	—
1881	29	90	2	75	—
1884	29	70	1	64	—
1886	23	59	2	—	—

Aar	Kristi- ansfelt	Nord- borg	Augu- stenborg	Løgum- kloster	Hojer
1887	23	75	4	—	—
1890	21	65	1	71	9
1893	30	79	7	65	6
1898	30	87	11	54	—
1902	27	90	19	—	—
1903	38	94	11	62	3
1906	39	89	31	—	—
1907	45	90	31	78	10
1912	44	104	29	85	4

b. Landet.

1. Haderslev Østeramt.

Haderslev Østeramt deles naturligst i følgende tre Omraader:

1. Nordenfjordssognene: Gammel-Haderslev, Hammelev, Moltrup, Bjerning, Hjerndrup, Stepping, Frørup, Tyrstrup, Aller, Fjelstrup, Vonsbæk og Aastrup Sogne;
2. Søndenfjordssognene: Starup, Grarup, Øsby, Halk, Vilstrup, Hoptrup og Vedsted Sogne;
3. Jærnvejssognene: Oksenvad, Sommersted, Maugstrup, Jægerup, Skrydstrup og Nustrup Sogne.

Over Talrækkerne betegnes Nordenfjordssognene med N. F., Søndenfjordssognene med S. F. og Jærnvejssognene med J. V.

Aar	N. F.	S. F.	J. V.	tilsammen
1871	1693	1132	815	3640
1874	1542	990	726	3258
1877	1412	911	635	2958
1878	1319	846	628	2793
1881	1204	721	575	2500
1884	1127	705	520	2352

Aar	N. F.	S. F.	J. V. tilsammen	
1886	1078	682	488	2248
1887	1083	748	534	2365
1890	1133	737	559	2429
1893	1229	772	645	2646
1898	1269	819	691	2779
1902	1330	806	700	2836
1903	1351	853	706	2910
1906	1332	835	719	2886
1907	1372	859	717	2948
1912	1346	1013	799	3158

2. Haderslev Vesteramt.

Haderslev Vesteramt kan ligeledes deles i tre Dele, nemlig:

1. Røddingegnen med Sognene: Rødding, Hygum, Lintrup, Hjerting, Skrave, Skodborg, Jels, Øster-Lindet, Gram og Fol;
2. Toftlundegnen med Sognene: Toftlund, Tirslund, Bevtoft, Agerskov og Branderup;
3. Hvidding Herred med Sognene: Hvidding, Roager, Vodder, Spandet, Højrup, Arrild, Skærbæk, Brøns og Rejsby.

Over Talrækkerne betegnes Røddingegnen med R. E., Toftlundegnen med T. E. og Hvidding Herred med H. H.

Aar	R. E.	T. E.	H. H.	tils.
1871	1759	844	1093	3696
1874	1594	775	940	3309
1877	1392	716	863	2971
1878	1320	711	774	2805
1881	1194	641	742	2577
1884	1024	599	677	2300
1886	976	597	643	2216

Aar	R. E.	T. E.	H. H.	tils.
1887	1069	630	690	2389
1890	1059	665	711	2435
1893	1147	793	764	2704
1898	1252	817	852	2921
1902	1275	779	845	2899
1903	1316	797	909	3022
1906	1417	834	887	3138
1907	1419	817	876	3112
1912	1633	914	981	3528

3. Sønderborg Amt.

Sønderborg Amt deler sig af sig selv i følgende tre Distrikter:

1. Als Nørreherred med Sognene: Nordborg, Landsogn, Oksbøl, Havnbjærg, Svenstrup og Egen;
2. Als Sønderherred med Sognene: Ketting, Notmark, Adserballe, Tandslet, Lysabild, Kajnæs, Hørup og Ulkebøl;
3. Sundeved med Sognene: Ullerup, Sottrup, Dybbøl, Nybøl og Broager.

Betegnelsen er her Als Nørreherred: A. N., Als Sønderherred: A. S. og Sundeved: Sv.

Aar	A. N.	A. S.	Sv.	tils.
1871	1053	1805	1271	4129
1874	1052	1829	1340	4221
1877	888	1675	1247	3810
1878	851	1526	1106	3483
1881	766	1442	1033	3241
1884	671	1351	981	3003
1886	599	1219	920	2738
1887	695	1321	1039	3055
1890	731	1300	1066	3097
1893	821	1338	1208	3367
1898	1001	1452	1414	3867

Aar	A. N.	A. S.	Sv.	tils.
1902	911	1255	1361	3527
1903	917	1282	1305	3504
1906	924	1250	1279	3453
1907	932	1261	1267	3455
1912	981	1450	1377	3808

4. A a b e n r a a A m t.

Aabenraa Amt falder naturligt i to Distrikter, nemlig:

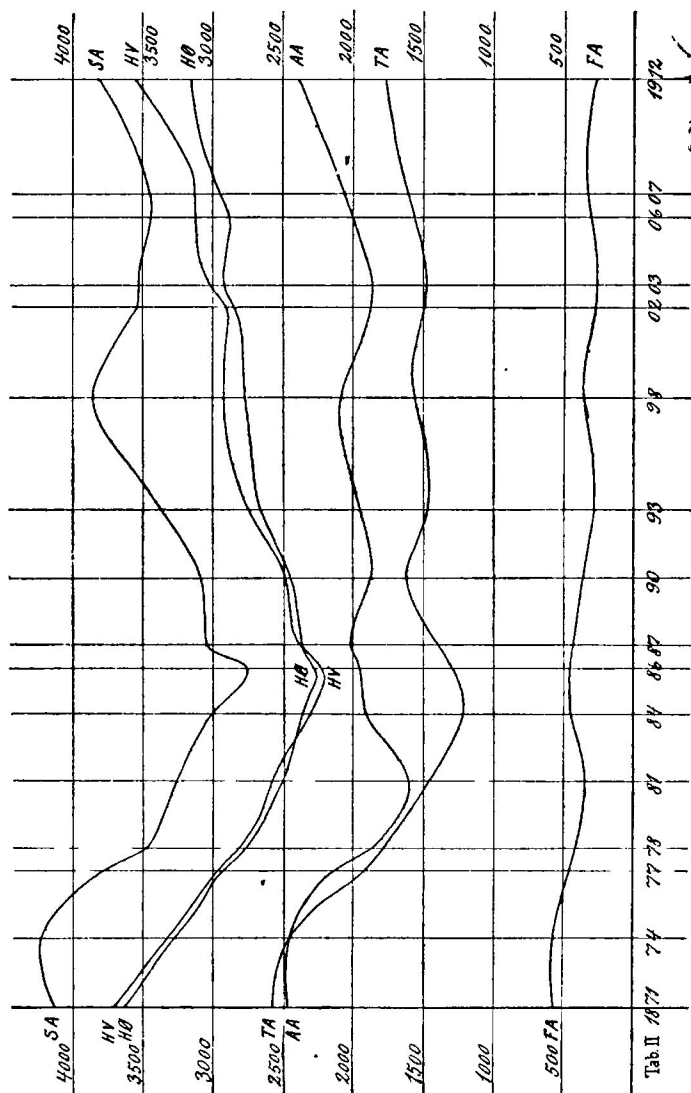
- a) Den nordvestlige Del eller Ris og Sønder-Rangstrup Herreder med Sognene: Bedsted, Hellevad, Egvad, Øster-Løgum, Løjt, Ris, Hjortkær og Bjolderup;
- b) Den sydøstlige Del eller Lundtoft Herred med Sognene: Uge, Ensted, Felsted, Varnæs, Graasten-Adsbøl, Kværns, Ringenæs, Holbøl (undtagen Hønsnap By, der hører til Flensborg Amt) og Klipleve.

Betegnelsen over Talrækkerne er for den nordvestlige Del: N. V., og for den sydøstlige Del: S. Ø.

Aar	N. V.	S. Ø.	tils.
1871	1161	1324	2485
1874	1111	1343	2454
1877	951	1203	2154
1878	822	1028	1850
1881	759	844	1603
1884	841	1058	1899
1886	830	1105	1935
1887	932	1074	2006
1890	856	1005	1861
1893	932	1031	1963
1898	932	1131	2063
1903	851	1024	1875
1907	877	1198	2075
1912	1069	1329	2398

Tabel II.

De danske Stemmetal i de enkelte Landdistrikter.

HO Haderslev Oesteramt,
 HV — Haderslev Vesteramt,
 SA Sønderborg Amt,

AA Aabenraa Amt,
 FA Flensborg Amt,
 TA — Tønder Amt.

5. Flensborg Amt.

Af Flensborg Amt regnes til Nordslesvig kun Bov, Hanved og Valsbøl Sogne samt Hønsnap By i Holbøl Sogn. I dette Distrikt er der siden 1871 blevet afgivet følgende danske Stemmer:

Aar	F. A.
1871	575
1874	558
1877	454
1878	403
1881	351
1884	456
1886	420
1887	408
1890	364
1893	286
1898	367
1903	267
1907	326
1912	282

6. Tønder Amt.

Af Tønder Amt hører til Nordslesvig kun den nordlige Del, Tønder Nørreamt, der kan deles i to Distrikter, nemlig:

- a) Den østlige Del med Sognene: Nørre-Løgum, Løgumkloster Landsogn, Højst, Ravsted, Bylderup, Tinglev, Burkal, Hostrup, Tønder Landsogn og Abild;
- b) Den vestlige Del med Sognene: Rømø, Ballum, Randerup, Mjolden, Dostrup, Brede, Visby, Møgeltønder, Daler, Emmerlev, Hjerpsted og Skast.

Betegnelsen over Talrækkerne er for den østlige Del: T. O. og for den vestlige Del: T. V.

Aar	T. O.	T. V.	tilsammen
1871	968	1616	2584
1874	910	1562	2472
1877	569	1339	1908
1878	500	1289	1789
1881	302	1167	1469
1884	290	911	1201
1890	574	1035	1609
1893	459	1020	1479
1898	398	1170	1568
1903	361	1111	1472
1907	482	1125	1607
1912	588	1173	1761

c. By og Land.

1. De enkelte Amter.

De efterfølgende Tal gælder for de enkelte Amter i deres Helhed, altsaa for By- og Landdistrikter tilsammen.

Til første Valgkreds hører: Haderslev Amt H. A. og Sønderborg Amt S. A.

Aar	H. A.	S. A.	tilsammen
1871	8042	4558	12600
1874	7237	4684	11921
1877	6487	4216	10703
1878	6107	3875	9982
1881	5484	3623	9107
1884	5026	3348	8374
1886	4796	3055	7851
1887	5156	3359	8515
1890	5285	3413	8698
1893	5814	3783	9597
1898	6227	4224	10451
1902	6224	3834	10058
1903	6435	3839	10274

Aar	H. A.	S. A.	tils.
1906	6551	3664	10215
1907	6606	3808	10414
1912	7507	4237	11744

Aabenraa og Flensborg Amter hører til anden og Tønder Amt til fjerde Valgkreds. Da det kun drejer sig om selve Nordslesvig, er Byerne Flensborg, Tønder og Højer udeladte af den efterfølgende Sammenstilling, hvor der over Talrækkerne benyttes følgende Afkortelser:

Aabenraa Amt: A. A., Flensborg Amt: F. A. og Tønder Amt: T. A.

Aar	A. A.	F. A.	T. A.
1871	2855	575	2695
1874	2818	558	2600
1877	2465	454	2033
1878	2170	403	1892
1881	1829	351	1544
1884	2133	456	1265
1886	2160	420	—
1887	2256	408	—
1890	2110	364	1680
1893	2255	286	1544
1898	2381	367	1622
1903	2208	267	1534
1907	2408	326	1685
1912	2772	282	1846

2. Hele Nordslesvig.

Til Slutning hidsættes Antallene af de danske Stemmer

a) i de nordslesvigske Købstæder og Flækker (Haderslev, Sønderborg og Aabenraa samt Kristiansfelt, Nordborg, Augustenborg og Løgunkloster) tilsammen,

b) i alle nordslesvigske Landdistrikter (med Graasten) tilsammen og

c) i begge Dele tilsammen, altsaa i hele Nordslesvig.

Dertil maa dog bemærkes, at Tallene for Tønder Norreamt (Loguunkloster og Landdistrikterne) 1886 og 1887 ikke eksisterer i Virkelighed, men blot er kalkulerede*).

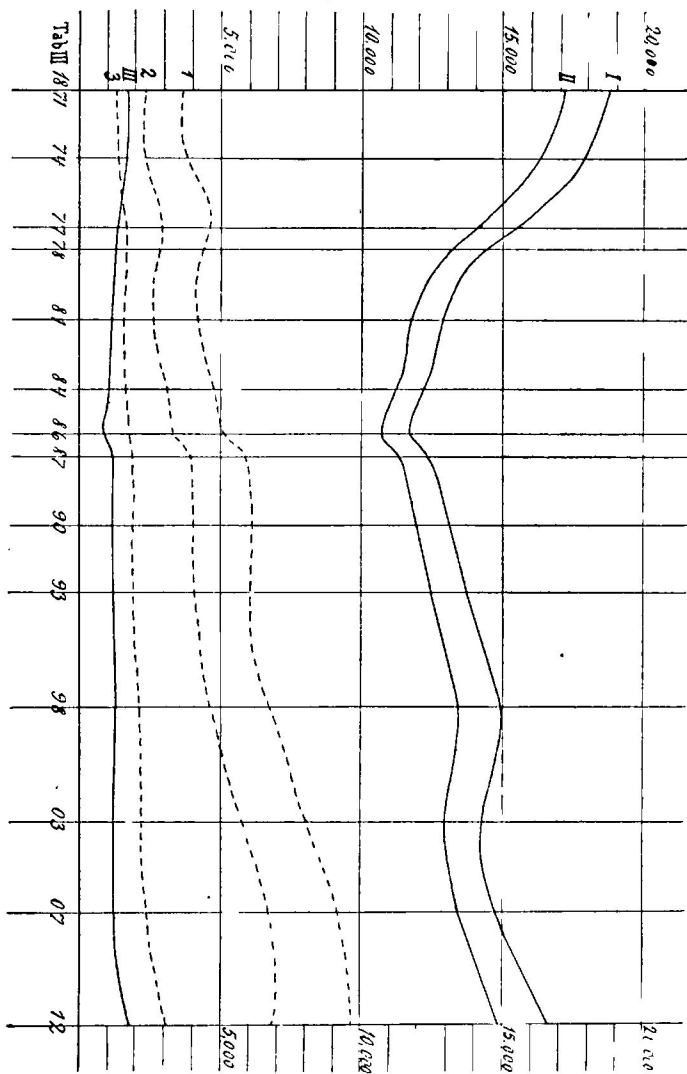
Aar	Byerne	Landdistrikterne.	Hele Nordslesvig
1871	1616	17109	18725
1874	1625	16272	17897
1877	1400	14175	15575
1878	1324	13123	14447
1881	1090	11741	12831
1884	1017	11211	12228
1886	899	10717	11616
1887	1023	11457	12480
1890	1065	11795	12860
1893	1227	12445	13672
1898	1256	13365	14821
1903	1233	12988	14221
1907	1310	13445	14755
1912	1709	14850	16559

Naar man betragter de hidtil anførte Tal, og navnlig naar man kaster et Blik paa de tilsvarende Diagrammer (Tab. I, II og III), vil det straks være iøjnefaldende, hvad der baade i det hele og i de enkelte Distrikter er karakteristisk for Bevægelsen i de danske Stemmetal. Vi har først i en Aarrække en stadig nedadgaaende Bevægelse, der er en naturlig Følge af den ved Haabet om en snarlig Opfyldelse af Pragfredens § 5 forarsagede vedvarende Udvandring. Mini-

*) Efter Haandbog i det nordslesvigske Spørgsmaals Historie.

Tabel III.

Danske og tyske Stemmatal.

- I. Danske St. i hele Nordsl. 1. Tyske St. i hele Nordsl.
 II. Danske St. i samtl. Landd. 2. Tyske St. i samtl. Landdistr.
 III. Danske St. i samtl. Byer. 3. Tyske St. i samtl. Byer.

num naas i Aaret 1886; allerede Aaret efter kan der kendes en væsentlig Stigning. Efter at nemlig Projsen og Østerrig ved Traktat af 11. Oktober 1878 har erklæret, at Pragfredens femte Artikel er »sat ud af Kraft«, har Udvandringen i Syttenaars-Alderen begyndt at standse, og dette spores allerede i Aaret 1887, da det første større Antal hjemmeblevne Syttenaarige er naaet frem til Stemmeretsalderen. Fra nu af er Bevægelsen i Almindelighed jævnt opadgaande undtagen ved de første Valg i det nye Aarhundrede, da det berygtede Optantlaveri faar det danske Stemmetal til at synke en Del paa de fleste Steder; men efter at dette kunstige Tryk er blevet hævet, er der endelig atter indtraadt en naturlig Stigning.

Ved det sidste Rigsdagsvalg er det danske Stemmetal i

hele Nordslesvig naaet op over Tallet i	1877
de nordslesvigske Landdistrikter naaet op over Tallet i	1877
de nordslesvigske Byer naaet op over Tal- let i	1871

Drager vi ogsaa for de enkelte Byers og større Landdistrikters Vedkommende en Sammenligning mellem Resultaterne ved sidste Rigsdagsvalg og ved Valgene før 1886, vil vi finde, at det danske Stemmetal i 1912:

1. i Landdistrikterne:

Flensborg Amt er lavere end i	1886
Tønder Nørreamt naar op over Tallet i	1881
Sønderborg Amt » » »	1878
Haderslev Østeramt » » »	1877

Aabenraa Amt	»	»	»	1877
HaderslevVesteramt	»	»	»	1874
2. i Byerne:				
Løgumkloster	naar	op	over Tallet i	1881
Kristiansfelt			»	1878
Sønderborg			»	1878
Nordborg			»	1877
Haderslev			»	1871
Augustenborg			»	1871
Aabenraa			»	1871

II. De tyske Stemmer.

a. Byerne.

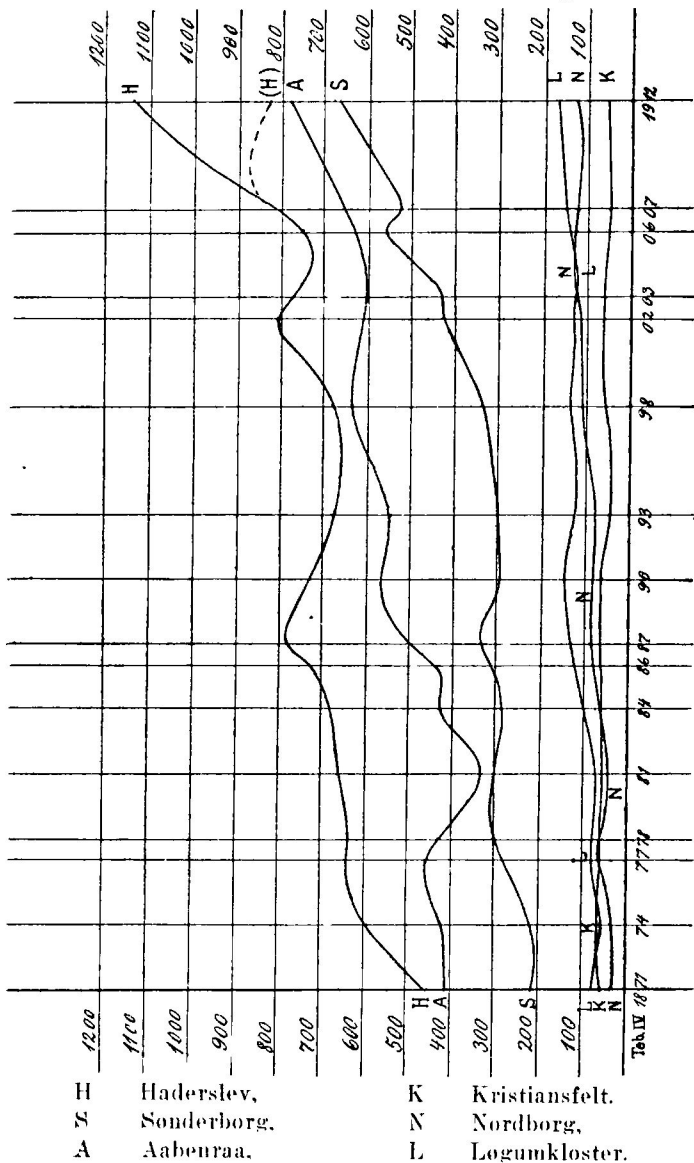
1. Købstæderne.

Aar	Haders- lev	Søn- derborg	Aaben- raa	Flens- borg	Tønder
1871	452	212	408	1592	—
1874	591	214	419	1406	—
1877	643	283	457	1594	—
1878	634	302	427	1841	—
1881	659	300	330	1602	—
1884	668	290	423	1632	—
1886	722	309	432	1883	—
1887	783	342	498	2081	—
1890	730	295	562	2449	481
1893	683	300	548	2629	387
1898	685	343	629	3341	—
1902	811	434	—	—	—
1903	772	440	603	3396	439
1906	751	557	—	—	—
1907	823	522	655	4871	569
1912	1141	665	782	5421	687

For Haderslevs Vedkommende gælder i 1912 tilsvarende, hvad der er sagt om de danske Stemmer.

Tabel IV.

De tyske Stemmetal i de enkelte Købstæder og Flækker.

Paa Grund af Indlemmelsen af et Par Forstæder siden 1907 er Tallet 1141 relativt for stort. I Aaret 1907 blev der indenfor det Omraade, der nu svarer til Haderslev Købstad, afgivet 1140 Stemmer.

2. F l æ k k e r n e.

Aar	Kristi- ansfelt	Nord- borg	Augu- stenborg	Logum- kloster	Højer
1871	53	34	50	69	—
1874	60	35	45	57	—
1877	57	59	87	76	—
1878	55	53	84	65	—
1881	53	49	83	70	—
1884	54	69	83	99	—
1886	53	77	86	—	—
1887	53	88	102	—	—
1890	54	77	80	149	104
1893	47	70	67	119	124
†1898	52	108	74	138	—
1902	57	116	89	—	—
1903	56	124	101	123	157
1906	51	128	82	—	—
1907	52	120	94	155	155
1912	52	127	88	169	200

b. Landet.

1. H a d e r s l e v Ø s t e r a m t.

Nordenfjordssognene betegnes med N. F., Søndenfjordssognene med S. F. og Jærnvejssognene med J. V.

Aar	N. F.	S. F.	J. V.	tilsammen
1871	144	193	86	423
1874	150	225	133	508
1877	160	216	152	528
1878	157	203	147	507

Aar	N. F.	S. F.	J. V.	tilsammen
1881	167	235	160	562
1884	225	245	190	660
1886	256	275	173	704
1887	296	328	224	848
1890	288	326	223	837
1893	293	311	223	827
1898	350	356	253	959
1902	473	395	301	1169
1903	484	449	307	1240
1906	558	424	351	1333
1907	577	405	356	1338
1912	239	422	351	1012

2. Haderslev Vesteramt.

Røddingegnen betegnes med R. E., Toftlundegnen med T. E. og Hvidding Herred med H. H.

Aar	R. E.	T. E.	H. H.	tilsammen
1871	108	28	49	185
1874	132	95	77	304
1877	154	93	71	318
1878	133	99	60	292
1881	128	107	75	310
1884	165	128	102	395
1886	162	147	144	453
1887	218	162	200	580
1890	194	129	196	519
1893	200	127	213	540
1898	344	151	264	759
1902	405	207	346	958
1903	436	224	336	996
1906	463	249	346	1058
1907	450	258	351	1059
1912	482	261	355	1098

3. Sønderborg Amt.

Als Nørreherred betegnes med A. N., Als Sønderherred med A. S. og Sundeved med Sv.

Aar	A. N.	A. S.	Sv.	tilsammen
1871	78	81	107	266
1874	55	50	114	219
1877	125	159	218	502
1878	158	178	291	627
1881	133	158	211	502
1884	147	145	260	552
1886	165	171	217	553
1887	214	214	268	696
1890	188	195	235	618
1893	141	223	231	595
1898	195	247	287	729
1902	210	330	355	895
1903	260	366	507	1133
1906	277	378	498	1153
1907	267	373	518	1158
1912	214	334	480	1028

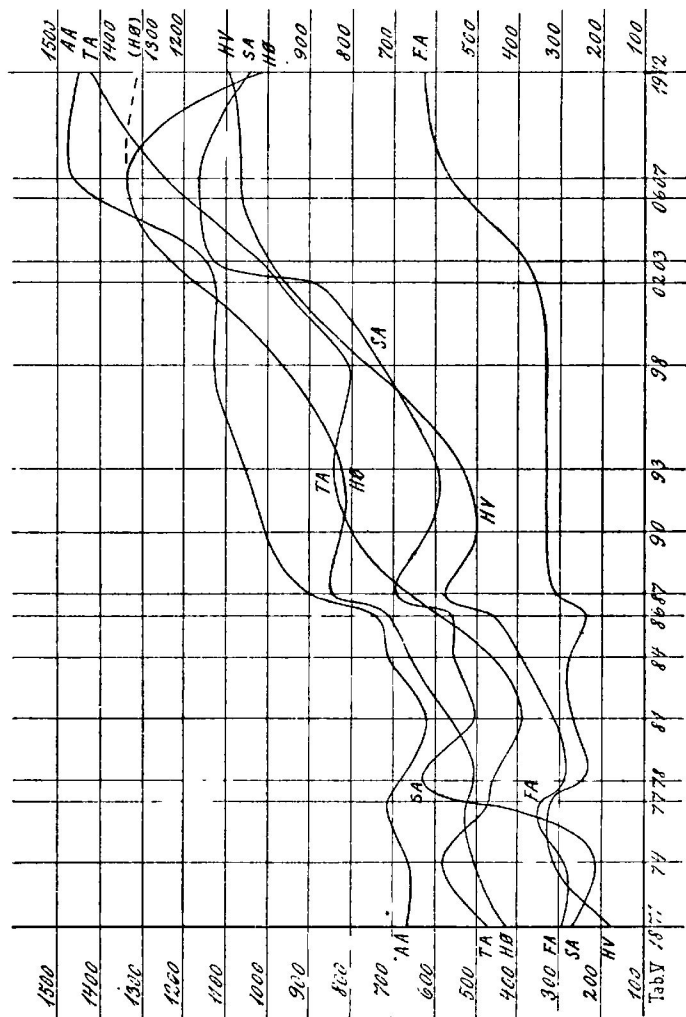
4. A a b e n r a a A m t.

Den nordvestlige Del betegnes med N. V. og den sydøstlige Del med S. Ø.

Aar	N. V.	S. Ø.	tilsammen
1871	298	362	660
1874	307	347	654
1877	343	410	753
1878	317	357	674
1881	293	324	617
1884	338	368	706
1886	353	383	736
1887	441	458	899
1890	515	486	1001
1893	540	510	1050
1898	586	544	1130
1903	596	552	1148
1907	717	750	1467
1912	739	711	1450

Tabel V.

De tyske Stemmatal i de enkelte Landdistrikter.

HØ — Haderslev Østeramt,
 HV — Haderslev Vesteramt,
 SA — Sønderborg Amt,

AA — Aabenraa Amt,
 FA — Flensborg Amt,
 TA — Tønder Amt.

5. F l e n b o r g A m t.

Aar	
1871	296
1874	289
1877	347
1878	247
1881	268
1884	269
1886	243
1887	307
1890	334
1893	332
1898	334
1903	388
1907	576
1912	627

6. T ø n d e r A m t.

Den østlige Del betegnes med T. Ø. og den vestlige Del med T. V.

Aar	T. Ø.	T. V.	tilsammen
1871	425	45	470
1874	336	47	383
1877	414	49	463
1878	386	68	454
1881	330	61	391
1884	375	80	455
1890	635	163	798
1893	660	188	848
1898	603	201	804
1903	712	298	1010
1907	952	296	1248
1912	1118	306	1424

c. By og Land.

1. D e e n k e l t e A m t e r.

a) Førtse Valgkreds (By- og Landdistrikter tilsam-

men): HaderslevØsteramt betegnes med H. Ø., Haderslev Vesteramt med H. V. og Sønderborg Amt med S. A.

Aar	H. Ø.	H. V.	S. A.	tilsammen
1871	928	185	562	1675
1874	1159	304	513	1976
1877	1228	318	931	2477
1878	1196	292	1066	2554
1881	1274	310	934	2518
1884	1382	395	994	2771
1886	1479	453	1025	2957
1887	1684	580	1228	3492
1890	1621	519	1070	3210
1893	1557	540	1032	3129
1898	1696	759	1254	3709
1902	2037	958	1534	4529
1903	2068	996	1798	4862
1906	2135	1058	1920	5113
1907	2213	1059	1894	5166
1912	2205	1098	1908	5211

b) Den nordslesvigske Del af anden og fjerde Valgkreds (By- og Landdistrikter tilsammen, dog Byerne Flensborg, Tønder og Højer ikke medregnede). Aabenraa Amt betegnes med A. A., Flensborg Amt med F. A. og Tønder Amt T. A.

Aar	A. A.	F. A.	T. A.
1871	1068	296	539
1874	1073	289	440
1877	1210	347	539
1878	1101	247	519
1881	947	268	461
1884	1129	269	554
1886	1168	243	684
1887	1397	307	749
1890	1563	334	947

Aar	A. A.	F. A.	T. A.
1893	1598	332	967
1898	1759	334	942
1903	1751	388	1133
1907	2122	576	1403
1912	2232	627	1593

2. Hele Nordslesvig.

Til Slutning sammenfattes de tyske Stemmetal

- a) i de nordslesvigske Byer, d. v. s. Købstæderne Haderslev, Sønderborg og Aabenraa og Flækkerne Kristiansfelt, Nordborg, Augustenborg og Løgumkloster,
- b) i alle nordslesvigske Landdistrikter, og
- c) i begge Dele tilsammen, altsaa i hele Nordslesvig.

Aar	Byerne	Landdi- strikterne	Hele Nord- slesvig
1871	1278	2300	3578
1874	1421	2357	3778
1877	1662	2911	4573
1878	1620	2801	4421
1881	1544	2650	4194
1884	1686	3037	4723
1886	1789	3263	5052
1887	1986	3959	5945
1890	1947	4107	6054
1893	1834	4192	6026
1898	2029	4715	6744
1903	2219	5792	8011
1907	2421	6691	9112
1912	3024	6643	9667

I Modsætning til den danske Befolkning har Tyskerne i Nordslesvig hverken lidt særlige Tab ved Udvandringer eller været udsatte for Tryk bort fra Valg-

ørnen, men de har tvært imod jævnlig faaet rigelig Tilvækst ved Indvandring sydfra, ikke blot af Arbejdere og Nybyggere, men navnlig af Embeds- og Bestillingsmænd, og de er baade af Myndigheder og private Fortrykningsmænd stadig blevne stærkt animerede til i sluttet Flok at afgive deres Stemmesedler.

Som Følge deraf er Bevægelsen i de tyske Stemmetal i alt væsentligt opadgaaende; men da hverken hine Indvandringer i deres Omfang eller disse Tilskyndelser i deres Virkninger kan være absolut regelmæssige, er det ganske naturligt, at der undertiden indtræder mindre Svingninger, saaledes for hele Nordslesvigs saavel som for de saaledes Byers og Landdistrikters Vedkommende ved Nedgangen i Aaret 1881, i Haderslev, Nordborg og Løgumkloster samt Sønderborg Amts Landdistrikt ved Nedgangen i 1893 o. s. v. En paafaldende stærk Stigning foregaar fra 1886 til 1887, altsaa i det samme Aar, da Strømkæntringen i de danske Stemmetals Bevægelse indtræder. (Jf. Tab. IV og V.)

III. De socialistiske Stemmer.

a. Byerne.

1. K ø b s t æ d e r n e.

Aar	Haderslev	Sønderborg	Aabenraa	Flelsborg
1874	—	—	50	659
1877	3	33	25	585
1890	23	38	49	2543
1893	38	20	80	2841
1898	111	43	98	2934
1903	146	105	193	3396
1907	152	200	271	4871
1912	335	302	305	5691

Paa det Omraade, der nu svarer til Haderslev Kjøbstad, valgtes der i 1907 tilsammen 233 Socialister.

2. Flækkene.

Aar	Kristi- ansfelt	Nord- borg	Au- gusten- borg	Løgum- kloster
1874	—	—	—	—
1877	—	—	1	—
1890	—	—	—	—
1893	1	2	—	6
1898	1	2	3	17
1903	—	5	—	27
1907	—	4	—	16
1912	2	7	9	18

b. Landet

1. Første Valgkreds.

Haderslev Østeramt betegnes med H. Ø., Haderslev Vesteramt med H. V. og Sønderborg Amt med S. A.

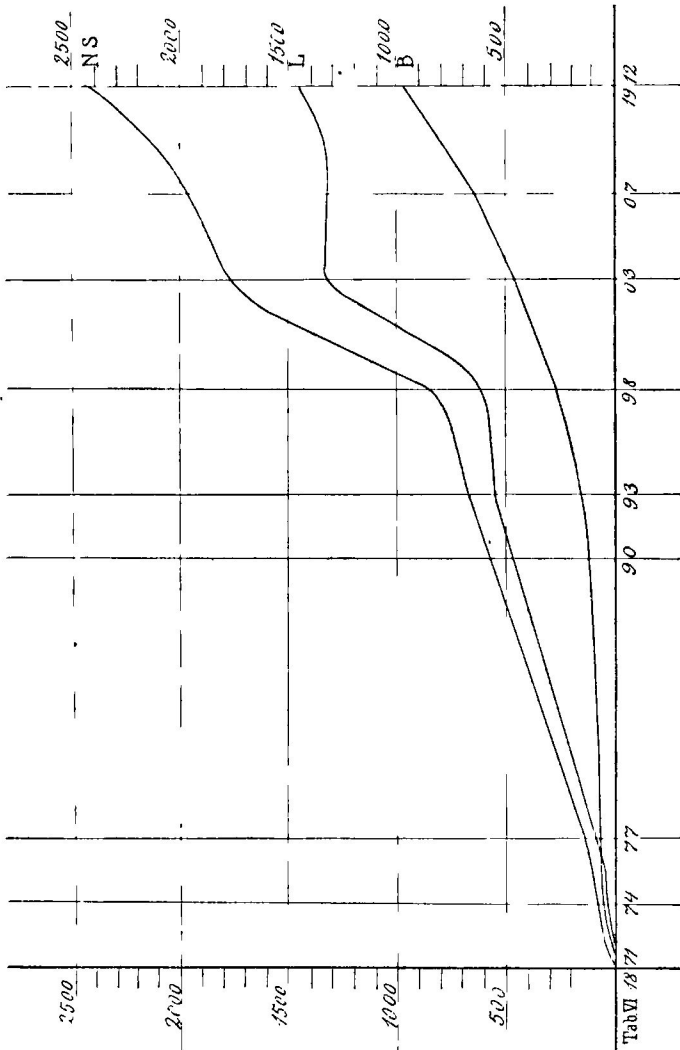
Aar	H. Ø.	H. V.	S. A.	tilsammen
1874	—	—	—	—
1877	3	—	5	8
1890	7	—	79	86
1893	15	3	114	132
1898	62	40	82	184
1903	135	50	270	455
1907	136	44	242	422
1912	79	41	334	454

2. Anden og fjerde Valgkreds.

Aabenraa Amt betegnes med A. A., Flensborg Amt med F. A. og Tønder Amt med T. A.

Aar	A. A.	F. A.	T. A.	tilsammen
1874	18	10	—	28
1877	14	32	21	67

Tabel VI.
De socialistiske Stemmer.

B Byerne. L Landet. NS = Hele Nordslesvig.

Aar	A. A.	F. A.	T. A.	tilsammen
1890	185	208	—	393
1893	172	210	12	394
1898	155	236	29	420
1903	380	388	86	854
1907	281	576	39	896
1912	409	508	88	1005

c. By og Land.

1. De enkelte Amter.

Haderslev Amt betegnes med H. A., Sønderborg Amt med S. A., Aabenraa Amt med A. A. og Tønder Amt med T. A.

Aar	H. A.	S. A.	A. A.	T. A.
1874	—	—	68	—
1877	6	39	39	21
1890	30	117	234	—
1893	57	136	252	18
1898	214	130	253	46
1903	331	380	573	113
1907	332	446	552	55
1912	457	652	714	106

2. Hele Nordslesvig.

Byerne betegnes med B., Landdistrikterne med L. og hele Nordslesvig med N. S.

Aar	B.	L.	N. S.
1874	50	28	78
1877	62	75	137
1890	110	479	589
1893	147	526	673
1898	275	604	879
1903	476	1309	1785
1907	643	1318	1961
1912	978	1459	2437

Det socialistiske Stemmetal stiger altsaa stadig, næsten parabolisk, i Byerne. Paa Landet foregaar der en særlig stærk Stigning i Tidsrummet fra 1898 til 1903, men efter den Tid er den opadgaaende Bevægelse forholdsvis ringe (jf. Tab. VI.); der er, som én af Socialdemokraternes intellegenteste Førere i Hertugdømmerne kort før det sidste Rigsdagsvalg havde Lejlighed til at ytre, i Nordslesvig ikke noget egentligt Proletariat og derfor heller ikke nogen rigtig Jordbund for Socialdemokratiet.

B. Relative Tal.

I. De danske og tyske Stemmer.

De efterfølgende Tabeller vil vise, hvor mange danske og tyske Stemmer der i enkelte Distrikter og indenfor samlede Omraader er blevet afgivet af hver 100 afgivne danske og tyske Stemmer tilsammen. Der ved betegnes dansk med d., tysk med t.

a. Byerne.

1. Købstæderne.

Aar	Haderslev		Sonderborg		Aabenraa	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1871	58.5	41.5	56.0	44.0	47.6	52.4
1874	50.9	49.1	59.2	40.8	46.5	53.5
1877	44.2	55.8	52.1	47.9	40.5	59.5
1878	42.5	57.5	49.2	50.8	42.8	57.2
1881	36.5	63.5	49.2	50.8	40.6	59.4
1884	34.1	65.9	48.6	51.4	35.6	64.4
1886	30.0	70.0	41.1	58.9	34.2	65.8
1887	32.6	67.4	39.7	60.3	33.4	66.6
1890	35.9	64.1	45.9	54.1	30.7	69.3
1893	38.9	61.1	51.6	48.4	34.8	65.2

Aar	Haderslev		Sonderborg		Aabenraa	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1898	42.0	58.0	43.0	57.0	33.6	66.4
1902	36.3	63.7	31.3	68.7	—	—
1903	37.6	62.4	34.3	65.7	35.6	64.3
1906	39.4	60.6	25.5	74.5	—	—
1907	37.8	62.2	30.8	69.2	33.7	66.3
1912	40.5	59.5	30.8	69.2	32.4	67.6

2. F l æ k k e r n e.

a Forste Valgkreds:

Aar	Kristiansfelt		Nordborg		Augustenborg	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1871	56.2	43.8	81.5	18.5	15.3	84.7
1874	49.2	50.8	80.6	19.4	15.1	84.9
1877	45.7	54.3	61.2	38.8	5.4	94.6
1878	42.1	57.9	63.4	36.6	8.7	91.3
1881	35.4	64.6	64.7	35.3	2.4	97.6
1884	34.9	65.1	50.4	49.6	1.2	98.8
1886	30.3	69.7	43.4	56.6	2.3	97.7
1887	30.3	69.7	46.0	54.0	3.8	96.2
1890	28.0	72.0	45.8	54.2	1.2	98.8
1893	39.0	61.0	53.0	47.0	9.5	90.5
1898	36.6	63.4	44.6	55.4	12.9	87.1
1902	32.1	67.9	43.7	56.3	17.6	82.4
1903	40.4	59.6	43.1	56.9	9.8	90.2
1906	43.3	56.7	41.0	59.0	27.4	72.6
1907	46.4	53.6	42.9	57.1	24.8	75.2
1912	45.8	54.2	45.0	55.0	24.8	75.2

b Anden og fjerde Valgkreds:

Aar	Graasten med Adsbøl		Løgumkloster	
	d.	t.	d.	t.
1871	65.6	34.4	61.7	38.3
1874	74.3	25.7	69.2	30.8
1877	61.6	38.4	62.2	37.8
1878	64.3	35.7	61.3	38.7

Aar	Graasten med Adsbøl		Logunkloster	
	d.	t.	d.	t.
1881	57.1	42.9	51.7	48.3
1884	57.5	42.5	39.3	60.7
1886	61.9	38.1	—	—
1887	56.0	44.0	—	—
1890	56.5	43.5	32.3	67.7
1893	56.3	43.7	35.3	64.7
1898	51.5	48.5	28.1	71.9
1903	53.0	47.0	33.5	66.5
1907	51.1	48.9	33.5	66.5
1912	51.5	48.5	33.5	66.5

b. Landet.

1. Første Valgkreds.

Haderslev Østeramt betegnes med H. O., Haderslev Vesteramt med H. V., og Sønderborg Amt med S. A.

Aar	H. O.		H. V.		S. A.	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1871	89.6	10.4	95.2	4.8	93.9	6.1
1874	86.5	13.5	91.6	8.4	95.1	4.9
1877	84.9	15.1	90.3	9.7	88.4	11.6
1878	84.6	15.4	90.6	9.4	84.7	15.3
1881	81.6	18.4	89.3	10.7	86.6	13.4
1884	78.1	21.9	85.3	14.7	84.5	15.5
1886	76.2	23.8	83.0	17.0	83.2	16.8
1887	73.6	26.4	80.5	19.5	81.4	18.6
1890	74.4	25.6	82.4	17.6	83.4	16.6
1893	76.2	23.8	83.4	16.6	85.0	15.0
1898	74.3	25.7	79.4	20.6	84.1	15.9
1902	70.8	29.2	75.2	24.8	79.8	20.2
1903	70.1	29.9	75.2	24.8	75.6	24.4
1906	68.4	31.6	74.8	25.2	75.0	25.0
1907	68.8	31.2	74.6	25.4	74.9	25.1
1912	75.7	24.3	76.3	23.7	78.7	21.3

2. Anden og fjerde Valgkreds.

Aabenraa Amt betegnes med A. A., Flensborg Amt med F. A., og Tønder Nørreamt med T. A.

Aar	A. A.		F. A.		T. A.	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1871	79.0	21.0	66.0	34.0	84.6	15.4
1874	79.0	21.0	66.0	34.0	86.6	13.4
1877	74.1	25.9	56.7	43.3	80.5	19.5
1878	73.3	26.7	62.0	38.0	79.8	20.2
1881	72.2	27.8	56.7	43.3	79.0	21.0
1884	72.9	27.1	62.9	37.1	72.5	27.5
1886	72.4	27.6	63.3	36.7	—	—
1887	69.1	30.9	57.1	42.9	—	—
1890	65.0	35.0	52.1	47.9	66.8	33.2
1893	65.2	34.8	46.3	53.7	63.6	36.4
1898	64.6	35.4	52.4	47.6	66.1	33.9
1903	62.0	38.0	40.8	59.2	59.3	40.7
1907	58.6	41.4	36.1	63.9	56.3	43.7
1912	62.3	37.7	31.0	69.0	55.3	44.7

c. By og Land.

1. De enkelte Amter.

a. Første Valgkreds: Haderslev og Sønderborg Amter.

Aar	H. A.		S. A.	
	d.	t.	d.	t.
1871	87.8	12.2	89.0	11.0
1874	83.2	16.8	90.1	9.9
1877	80.8	19.2	81.9	18.1
1878	80.4	19.6	78.4	21.6
1881	77.6	22.4	79.5	20.5
1884	73.9	26.1	77.1	22.9
1886	71.3	28.7	74.9	25.1
1887	69.5	30.5	73.2	26.8
1890	71.2	28.8	76.1	23.9
1893	73.5	26.5	78.6	21.4

Aar	H. A.		S. A.	
	d.	t.	d.	t.
1898	71.7	28.3	77.1	22.9
1902	67.5	32.5	71.4	28.6
1903	67.7	32.3	68.1	31.9
1906	67.2	32.8	65.6	34.4
1907	66.9	33.1	66.8	33.2
1912	69.5	30.5	69.0	31.0

b. Af anden og fjerde Valgkreds: Aabenraa og Tønder Amter.

Aar	A. A.		T. A.	
	d.	t.	d.	t.
1871	72.8	27.2	83.3	16.7
1874	72.4	27.6	85.5	14.5
1877	67.1	32.9	79.0	21.0
1878	66.3	33.7	78.5	21.5
1881	65.9	34.1	77.0	23.0
1884	65.4	34.6	69.5	30.5
1886	64.9	35.1	64.2	35.8
1887	61.8	38.2	63.5	36.5
1890	57.4	42.6	64.0	36.0
1893	58.5	41.5	61.5	38.5
1898	57.5	42.5	63.3	36.7
1903	55.8	44.2	57.5	42.5
1907	53.2	46.8	54.6	45.4
1912	55.4	44.6	53.7	46.3

2. Hele Nordslesvig.

Byerne betegnes med B., Landdistrikterne med L. og hele Nordslesvig med N. S.

Aar	B.		L.		N. S.	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1871	55.8	44.2	88.1	11.9	84.0	16.0
1874	53.3	46.7	87.3	12.7	82.6	17.4
1877	45.7	54.3	83.0	17.0	77.3	22.7
1878	45.0	55.0	82.4	17.6	76.6	23.4

Aar	B.		L.		N. S.	
	d.	t.	d.	t.	d.	t.
1881	41.4	58.6	81.6	18.4	75.4	24.6
1884	37.6	62.4	78.7	21.3	72.1	27.9
1886	33.4	66.6	76.7	23.3	69.7	30.3
1887	34.0	66.0	79.5	20.5	67.7	32.3
1890	35.4	64.6	74.2	25.8	68.0	32.0
1893	40.1	59.9	74.8	25.2	69.4	30.6
1898	38.2	61.8	73.9	26.1	68.7	31.3
1903	35.7	64.3	69.2	30.8	64.0	36.0
1907	35.1	64.9	66.8	33.2	61.8	38.2
1912	36.1	63.9	69.1	30.9	63.1	36.9

Det ses altsaa, at det danske Stemmetal ved det sidste Rigsdagsvalg baade i det hele og paa de fleste Steder ikke blot i sig selv, men ogsaa procentualiter i Forhold til de samlede afgivne danske og tyske Stemmer har været i glædelig Fremgang.

II. De danske, tyske og socialistiske Stemmer.

Til Slutning hidsættes endnu nogle Tal, som viser, hvor mange danske, tyske og socialistiske Stemmer der i de nordslesvigske Købstæder tilsammen, i Landdistrikterne tilsammen og i hele Nordslesvig er blevet afgivet af hver 100 afgivne Stemmer. Her er dog kun den væsentligste Del af Rigsdagsvalgene medtagne. Over Talrækkerne betegnes dansk med d., tysk med t., og socialistisk med s.

Aar	Byerne			Landet		
	d.	t.	s.	d.	t.	s.
1874	52.5	45.9	1.6	87.2	12.6	0.2
1877	44.8	53.2	2.0	82.6	17.0	0.4
1890	34.1	62.4	3.5	72.1	25.1	2.8
1893	38.2	57.2	4.6	72.5	24.4	3.1
1898	35.3	57.0	7.7	71.8	25.0	3.2

Aar	Byerne			Landet		
	d.	t.	s.	d.	t.	s.
1903	31.4	56.5	12.1	64.7	28.8	6.5
1907	30.0	55.3	14.7	62.7	31.2	6.1
1912	29.9	53.0	17.1	64.7	28.9	6.4

Hele Nordslesvig:

Aar	d.	t.	s.
1874	82.3	17.4	0.3
1877	76.8	22.5	0.7
1890	65.9	31.1	3.0
1893	67.1	29.6	3.3
1898	66.0	30.1	3.9
1903	59.2	33.4	7.4
1907	57.1	35.3	7.6
1912	57.8	33.7	8.5

I Forhold til Rigsdagsvalget i 1907 stiller sig alt-
saa Danskernes, Tyskernes og Socialisternes Vindings-
og Tabs-Konto ved sidste Rigsdagsvalg i Procenter af
de samlede afgivne Stemmer som følger:

	Byerne %	Landet %	Hele Nordslesvig %
Danskerne	— 0.1	+ 2.0	+ 0.7
Tyskerne	— 2.3	— 2.3	— 1.6
Socialisterne	+ 2.4	+ 0.3	+ 0.9
